

Oslo–Strømstad–Oslo

Selma Lønning Aarø

Båten gynger. Jeg sitter på den bitte lille doen og ser at det er noe brunt i trusene mine. Ikke brunt som bæsj, men rustrødt som på den gamle jernporten opp til sommerhuset vårt. Jeg ble 13 år for to dager siden. Sannsynligvis har jeg fått mensen, eller jeg er alvorlig syk. Jeg velger å tro at det er mensen.

Det er første gang jeg er på seiltur. Vi skal seile fra Oslo til Gøteborg. Det er pappa, broren min, meg og en veldig urolig Oslofjord. Og så er det selvfølgelig tante Gudrun og Lars som eier båten. Akkurat nå virker strekningen Oslo–Gøteborg uendelig lang. På en litt rar måte har jeg begynt å venne meg til kvalmen, venne meg til å være sjøsjuk. Jeg vet ingenting om båter. De andre snakker om babord og styrbord og om å heise fokka, men jeg er bare kvalm.

Lars sier at det kommer til å bli bedre vær og da kommer jeg ikke til å spy mer. Han har sikkert rett. Jeg putter litt dopapir i trusa og går opp på dekk. Det føles som om de andre kan se det på meg, men

det er nok bare innbilning. Vi nærmer oss Strømstad. Tante Gudrun og Lars krangler. Det er ganske stri sjø og tante Gudrun bestemmer seg for å koke kaffe. Fordi bølgene er så høye, skvalper det over. Hun får kokende vann over håndbaken og et svært brannså. Når hun endelig kommer opp på dekk, vil ikke Lars ha kaffe.

– Jeg har ikke bedt om noe kaffe, sier han.

– Hva vil du jeg skal gjøre med kaffen da? brøler tante Gudrun.

– Ikke vet jeg, kast den på sjøen!

Tante Gudrun hiver kaffekanna på sjøen.

– Det hadde nå vært godt med litt kaffe, sier pappa forsiktig.

– Der hører du! Han ville ha kaffe, skriker tante Gudrun og ser rasende på Lars før hun går ned trappa til salongen.

Jeg lister meg etter. Hun griner. Sannsynligvis fordi brannsåret gjør vondt og fordi kaffekanna var veldig dyr og helt ny. Jeg synes synd på henne. Hun er mye yngre enn mamma. De har ikke barn, og det gjør henne liksom litt kulere. Mamma ville aldri ha kasta en helt ny kaffekanne på sjøen.

– Hvorfor kastet du kanna over bord, spør jeg forsiktig.

Tante Gudrun sukker.

– Jeg blir så hissig når jeg er premenstruell.

Premenstruell. Det er nå jeg må si det. Jeg må fortelle tante Gudrun at jeg har fått mensen, at jeg ikke har bind og at hun må fikse det for meg. Jeg skal til å si det, men da reiser tante Gudrun seg.

– Jeg får vel gå opp og forklare meg, sier hun og forsvinner opp trappa.

Jeg går inn på do for å sjekke om det er kommet mer blod. Jeg ser på dopapiret. Det er litt lyserødt, men det er ikke kommet mye.

Doen er liten. Broren min sier at den er så liten at man må gå ut for å skifte mening. Broren min er teit, men doen *er* skikkelig mikroskopisk. Og vi må bruke så lite vann som mulig fordi vanntanken også er liten.

Jeg må ha bind, eller kanskje tamponger. Å fortelle det til pappa er helt uaktuelt. Det vil bare gjøre ham brydd. Han ville ikke visst hvordan han skulle takle det. En gang for lenge siden, da pappa og jeg skulle på en bensinstasjon, bad mamma ham om å handle en pakke bind til henne. Jeg så at han ikke likte det, og det var jeg som måtte gå inn. Jeg fikk kjøpe et blad og en sjokolade også. Det ville jeg vanligvis ikke ha fått, for det var bare tirsdag eller noe.

Jeg reiser meg opp og åpner døra til det lille badeskapet. Der er det en pakke bomull. På det bitte lille kjøkkenet ligger det en rull med hyssing. Den henter jeg. Båten gynger. De andre er oppe på dekk.

– Heis fokka, hører jeg broren min rope.

Jeg låser meg inn igjen på do. Bomullen er i ett, stort stykke. Jeg river av en passe bit og knytter hyssingen fast i enden, surrer den rundt halvparten av bomullen før jeg bretter resten over og surrer tauet utenpå.

Det ligner litt på en tampong. Jeg forsøker å putte den inn. Det går ikke særlig bra. Den bøyer seg. Jeg lager et slags bind i stedet. Det kommer sikkert ikke så mye blod de første gangene.

Noen tar i dodøra.

– Vent litt, roper jeg.

– Har du diaré eller?

Det er broren min som spør.

– Nei, svarer jeg skarpt. – Gå og heis fokka eller fokk off!

– Slapp av, jeg må bare pisse.

– Piss i sjøen!

– Har du mensen, eller?

Jeg kjenner at jeg blir rasende, likevel er det tårer som presser på bak øyelokkene. Vet han noe? Jeg har jo akkurat funnet det ut selv. Han kan umulig vite noe. Jeg lager tre «bind» til før jeg rasker sammen hyssingen og bomullen og åpner døra.

– Hva? Griner du eller?

– Nei, jeg griner ikke! Hvorfor skulle jeg grine? Det er absolutt ingen grunn til at jeg skal grine, skriker jeg.

Jeg går inn på «rommet» jeg deler med broren min. Det er to smale køyesenger i høyden. Kahytt er kanskje det rette ordet. Jeg ligger selvfølgelig i den øverste. Noe som er skikkelig upraktisk når man må spy – og helt sikkert når man har mensen.

Broren min vil at vi skal bade. Jeg vil ikke. Sier at det er for kaldt.

– Det er varmere enn i går, sier broren min. – Du bada jo i går.

– Jeg vil ikke bade, har jeg jo sagt!

Jeg går forsiktig igjennom bagasjen til tante Gudrun. Hvis hun er premenstruell, har hun kanskje en pakke bind liggende.

Monica var den første jenta i klassen som fikk mensen, i femte eller noe. Det går mange rykter om henne. Som for eksempel at hun ligger med eldre gutter hvis de kjøper hamburgere til henne, og at noen har puttet ei flaske «oppi der», og at det ble vakuum slik at hun måtte på legevakten og legen ble nødt til å knuse

flaska for å få den ut. Jeg vet ikke om det er sant alt sammen.

Tori fikk den i fjor, tror jeg. Hun sa ingenting om det. Jeg oppdaga det da jeg venta på rommet hennes mens hun spiste middag. Jeg snoka ikke eller noe. Jeg skulle bare se etter noen blader hun alltid har liggende i skapet og der lå det en pakke bind. Ikke de samme som mamma bruker, men tynne, små rosa bind. Jeg kjente at jeg ble lei meg. Lei meg fordi hun ikke hadde sagt noe til meg som liksom skulle være hennes beste venninne, og lei meg fordi det at man blir eldre liksom lager hemmeligheter mellom folk. Hemmeligheter som ikke var der før.

Nå er det mange jenter som har fått den. Noen av dem slipper å ha gym. Tori har aldri skulka gymmen, men Tuva og Anna ligger ganske ofte på tjukkassen, fniser og leser Mag. De påstår at de har vondt i magen og sier teite ting som at de «kjører brannbil» eller at «tante rød» er på besøk.

Tante Gudrun har bind i kofferten. De er grønne og firkantede, innpakket i plast. Jeg stapper fire stykker i lomma. Hun kommer sikkert ikke til å merke det.

Jeg passer på at broren min ikke ser at jeg går inn på do igjen. Da blir det bare mer mas om diaré. Jeg pakker bomullen inn i dopapir og kaster den og limer bindet fast til trusa. Jeg kjenner ingenting i magen. Det er bare blodet. Det er det. Ellers er alt som det pleier – bortsett fra at jeg har fått mensen. Hvis jeg har sex kan jeg bli gravid. Jeg er på en måte voksen. Men hvis jeg var voksen så ville jeg ha sagt noe. Mensen er en helt naturlig ting.

Når jeg blir eldre kommer jeg sikkert til å tenke annerledes på alt. Da kommer jeg også sikkert til å

gjøre dumme ting som å hive kaffekanner på sjøen og forklare det med at jeg er premenstruell. Men akkurat nå forstår jeg godt hvorfor Tori ikke sa noe når hun fikk mensen. I nesten et år har jeg gått og vært litt sint på henne fordi jeg fant pakken med bind i skapet hennes, og fordi hun ikke hadde sagt noe til meg. Jeg hadde liksom tenkt at det skapte hemmeligheter mellom oss som ikke var nødvendige. Hvis hun ikke sa noe om det, kunne det være mye annet hun ikke sa noe om, hadde jeg tenkt, men nå var jeg ikke sikker. Jeg har egentlig ikke lyst å fortelle dette til noen, jeg heller.

Vi er framme i Strømstad. Lars og tante Gudrun krangler. Gudrun sier at hun vil ta bussen hjem til Oslo.

- Kan jeg få være med? detter det ut av meg.
- Seiling er tydeligvis bare for mannfolk, sier broren min stolt og ser på faren min.
- Drop dead, sier jeg.
- Vil du virkelig reise hjem? spør pappa.

Jeg nikker og er så glad at jeg har problemer med å skjule det.

På bussen sover jeg lenge. Jeg våkner av at tante Gudrun griner. Hun sier at hun vurderer å ta ut skilsmisse. Hun sier at Lars har hatt en annen. At det ikke går med de to lenger.

Jeg forsøker å trøste henne, men jeg vet ikke helt hva jeg skal si.

Det hender at mamma kaller pappa urimelig, fordi han ikke rydder eller lukker skapdørene etter seg. De krangler ofte, men jeg kan ikke forestille meg at pappa har hatt en annen enn mamma.

- Det er mye fisk i havet, sier jeg.

Noen sa det på en film til en jente som hadde kjærlighetssorg.

Tante Gudrun smiler trist og rusker meg i håret. Er det noe mer jeg kan si?

– Det er ikke lett å være kvinne, sier jeg og trekker pusten dypt.

– Du er noe for deg selv du, ler tante Gudrun.

Jeg er glad jeg ikke er voksen.

Jeg står og vasker trusene mine i vasken hjemme. Selvfølgelig kunne jeg ha lagt dem i skittentøyet, men da ville mamma ha oppdaget det og jeg er ikke klar for at mamma skal se det. Alt til sin tid, liksom. Størkna blod lar seg ikke vaske av så lett. Ikke med håndsåpe i alle fall.

Jeg hører skrittene hennes i trappa. Hun går litt tungt, med hælen først. Det er trygge, gode skritt. Skritt som er lette å sovne til når man er liten. Skritt som sier at alt er i orden. Nå håper jeg at skrittene skal gå forbi, men plutselig står hun der, rett bak meg.

– Det var fint at du kom hjem igjen. Det har vært så tomt i huset.

Hun stryker meg over kinnet. Så ser hun ned på hendene mine. Hun ser på de våte trusene inne i knyttneven.

– Det der kan jo jeg gjøre i maskinen.

Jeg slipper trusene ned i det grumsete såpevannet. Mamma dytter meg til side, vil ta over, løfter trusene mine opp og vrir dem. Da ser hun det.

– Mamma, jeg har fått mensen.

Ordene faller som stein ut av munnen på meg. Jeg hører hvor dramatisk stemmen min virker. Det blir helt teit. Selv om det er mamma blir det helt teit og

jeg kjenner at jeg begynner å grine. Det er deilig å si det høyt. Som om denne hemmeligheten har vært for stor å bære på. Endelig sier jeg det høyt. Og hva gjør mamma? Jo, hun ler.

– Nhææ, sier hun, og så ler hun.

Jeg kjenner at jeg koker under hårfestet.

– I gamle dager var man voksen når man fikk men-
sen, sånn er det ikke nå lenger, sier mamma.

Hun merker ikke at jeg griner.

– Heldigvis er det ikke slik lenger. Det er lenge til du er voksen.

Hun stryker meg på kinnet, tar trusene mine og går opp trappa til vaskerommet. Jeg kjenner at hun har rett. Det er lenge til jeg er voksen. Heldigvis.